

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Soru Cevap

Mali'deki Askeri Darbe

Soru:

Anadolu Ajansı'nın bildirdiğine göre Mali Askeri Konseyi, 27 Ağustos 2020 Perşembe akşamı Cumhurbaşkanını İbrahim Ebubekir Keita'nın serbest bırakıldığını duyurdu. 18 Ağustos 2020 akşamı Mali'de Cumhurbaşkanını İbrahim Ebubekir Keita'ya karşı bir askeri darbe gerçekleştiği, Keita ve Başbakan Bobo Cissé'nin tutuklandığı açıklandı. Bu darbenin arkasında kim var? Darbenin ABD-Avrupa çatışmasıyla bir ilgisi var mı?

Cevap:

Portrenin netleşmesi adına aşağıdaki hususlara bir göz atacağız:

1- Bugün yaşananlar sekiz yıl önce yaşananları çağırıyor. 22 Mart 2012 tarihinde benzeri bir darbe gerçekleşmişti. Bir grup düşük rütbeli subay, ikinci görev süresinin bitimine bir ay kala Cumhurbaşkanı Amadou (Ahmadou) Toumani Toure'ye karşı bir darbe gerçekleştirmişti... Biz bu darbenin arkasında Amerika'nın olduğunu açıklamıştık. 24 Mart 2012 tarihinde yayınlanan soru cevapta demiştik ki: "Tüm bu bahsettiklerimiz, Amerika'nın, bu İslam ülkesine nüfuz etmek, buradaki nüfuzunu genişletmek ve hala burada geniş bir nüfuzu sahip olan eski sömürgeci Fransa'nın yerine geçmek için Mali'de meydana gelen darbenin arkasında olduğuna işaret etmektedir. Zira Amerika, Mali'deki eski seçim süreçlerini bozmak istemektedir. Çünkü siyasi ortam, Fransa'yı takip etmekte olup bu darbe yoluyla Fransa siyasetine göre oyun oynama zihniyetine sahip Fransız ajanlarından oluşan oyuncuların tablosunu alt üst etmektedir. Hakeza Mali, "askerî" harekete tutunmasından dolayı Amerika'ya bağlıdır." Bugünse en üst rütbesi albay olan düşük rütbeli subayların, ilkinde 15 Ağustos 2013'te, ikincisinde 12 Ağustos 2018'de Cumhurbaşkanı seçilen Ebubekir Keita'ya karşı bir darbe gerçekleştirdikleri görülüyor. Askerler, 2012'de darbecilerin hareket noktası olan başkentten 15 km. uzaklıktaki Kati Askeri Kampından hareket ettiler. Fransa Mart 2012 darbesinden sonra Mali'nin kuzeyine müdahale etmek için BM Güvenlik Konseyi'nden 23 Eylül 2012'de 2071 sayılı bir karar çıkarttı. Sömürgeciyi korumak için de El Kaide ve aşırılık yanlısı gruplar ile mücadele bahanesiyle 20 Aralık 2012'de 2085 sayılı başka bir karar çıkarttı. Avrupa'dan Fransa ağırlıklı 15 bin kişilik uluslararası bir askeri güç kuruldu. Afrika Gücü de kuruldu. Fransa, söz konusu Afrika Gücü'nden bir Ortak Afrika Gücü kurdu. Buna G5 Sahel Gücü de deniyor. Bunlar, Moritanya, Mali, Nijer, Burkina Faso ve Çad'dır. Fransa'nın bu ülkelerdeki etkisi güçlüdür. Fransa 2012 darbesinden bir buçuk yıl gibi kısa bir süre sonra Ebubekir Keita'nın 15 Ağustos 2013'de ve 12 Ağustos 2018'de iki kez Cumhurbaşkanı seçilmesi ile Mali'de yeniden nüfuz kazandı! Amerika ise Fransa gibi halk çevrelerinde güçlü değil. Ancak ABD bu darbenin, 2012'deki ilk darbeden daha güçlü olmasına olanak tanıyan bir şey yaptı, askeriye içerisine sızmalar gerçekleştirdi! Amerika, gerçekleştirdiği ilk darbenin başarısız olmasının üzerinden geçen 1,5 yıl gibi kısa bir süre sonra şu anki darbeyi desteklemek için bir halk çevresi oluşturmanın çabası olarak, sadece orduda değil, siyasi çevreler ve sivil toplum örgütlerinde de ajanlar devşirmeye koyuldu.

2- 19 Ağustos 2020'de yeni askeri darbenin lideri Yarbay Qasimi Quetta, kendisini "Halkın Kurtuluşu Ulusal Komitesi" başkanı olarak lanse etti. Darbeyi gerçekleştiren bir grup subay ile birlikte 18 Ağustos 2020 Salı akşamı televizyonların karşısına geçti. Darbeciler, Cumhurbaşkanı Keita, Başbakan Sisi, bakanlar ve diğer 17 yetkiliyi hapse attılar. Daha sonra askerler, yönetimi orduya devrettiğini açıklamak için Keita'yı televizyonun karşısına çıkardılar. Keita, televizyonda yaptığı istifa konuşmasında "İktidar gücünün elimde kalması için kan dökülmesini istemiyorum" açıklamasını yaptı. [19.08.2020 Reuters] Mali'deki darbecilerin sözcüsü Yarbay İsmail Waque yaptığı açıklamada, "Ülkemiz kaosa, anarşizme ve güvensizliğe sürükleniyor. Bu, büyük ölçüde, sorumluluk taşıyan kişilerin hatalarından kaynaklanıyor" diye konuştu. [19.08.2020 Reuters] Yarbay İsmail Waque, "Geçici bir başkan olan bir geçiş konseyi kuracağız. Konseyde askerler ve siviller olacak. Geçiş düzenlemek için sivil

toplum, muhalefet partileri, çoğunluk ve herkesle temas halindeyiz... Geçiş konseyi tarafından oluşturulan Ulusal Komitede 6 asker ve 18 sivil yer alacak. Ulusal Komite, geçiş yasama organı olarak işlev görecek. Konsey Başkanı üyeler tarafından seçilecek..." ifadelerini kullandı. [21.08.2020 El-Cezire] Burada anlaşılıyor ki; askerler darbeyi politikacılar, sömürgeci güçler finansörlüğünde siyasi eylemler gerçekleştiren ve vicdanları satılık olan sendikalar ve dernekler gibi sözde sivil toplum örgütleri ile birlikte planlamışlar. Amerika'nın bunlardan birçoğunu devşirdiği anlaşılıyor. Çünkü Keita, ikinci görev süresini tamamlamadan önce devrildi. Amerika, gelecekte vekillerinin başarısını garanti altına almanın bir çabası olarak ordu ve subaylardan ajan devşirme üzerine odaklandı.

3- Öyle görünüyor ki bu sefer Amerika, darbe için halk tabanı oluşturmaya çalıştı. Bu yüzden geçen Haziran ayının başından beri darbe için hazırlıklar yaptı. Haziran ayının başından bu yana Mali'nin başkenti Bamako sokaklarında binlerce göstericinin katılımıyla Cumhurbaşkanı Keita'nın istifasını isteyen protestolar patlak verdi. Protestolar, Keita ve hükümetini yolsuzlukla, nepotizmle, zayıf kamu hizmetleriyle, seçim ihmalıyla, liderlik açıklarıyla, sözde aşırılık ve terörizmle mücadelede becerisizlikle suçladılar. Bazı partiler Haziran 5 veya M5 bilinen bir platform kurdular. Protestolara öncülük eden Haziran 5 platformu Başkanı Nohom Tojo yaptığı açıklamada, "İktidarı ele geçiren askerlerle birlikte çalışıyoruz." dedi. Ve ECOWAS grubunun yaptırımları "Aşırı tepkiden kaynaklanıyor. Çünkü bazı liderleri, darbenin ülkelerinde siyasi kargaşaya yol açmasından korkuyorlar." değerlendirmesinde bulundu. Tojo, askeri darbeyi selamladı ve Mali halkının demokratik, sivil ve laik devlet özlemini tamamlamak için yürüyüşünü gerçekleştirdiğini belirtti... [21.08.2020 El-Cezire] Görünüşe göre Mali'deki protestolar spontane değil demokrasi, sivil ve laiklik gibi sömürgeci fikirlere inanan ajanlar liderliğinde gerçekleşmiştir. Askerler ile ittifak kurarak darbeyi desteklediler. Amerika, Mali'yi Batı ve Orta Afrika'da Fransa ve İngiltere uydusu rejimleri devirmek için bölgedeki darbelerin yaygınlık kazanması için merkez üssü ve sıçrama tahtası haline getirmeyi amaçlıyor.

4- Daha sonra ABD'nin Sahel Bölge Temsilcisi J. Peter Pham, Mali'deki askeri darbenin ardından Twitter hesabından yaptığı açıklamada, "ABD, hükümetlerin anayasaya aykırı bir şekilde değiştirilmelerine karşı çıkıyor. ABD, subayların Cumhurbaşkanı İbrahim Keita'yı devirmesinden kısa bir süre sonra siyasi durum netleşene kadar Mali ordusu ile olan tüm işbirliğini askıya aldı. Son zamanlarda yaşananların resmen bir darbe olarak tanımlanıp tanımlanamayacağı kararı, yasal incelemeden sonra verilecektir." dedi. [22.08.2020 Reuters] Buradan Amerika'nın darbeyi ve darbecileri kınamadığı anlaşılıyor. Özel Elçisinin ağzından anayasaya aykırı değişikliklere karşı olduğunu açıklaması, genel açıklamalardır, darbeyle hiçbir ilgisi yoktur. Zira ABD, Mısır'daki Sisi darbesini ve Sudan'daki askeri darbeyi desteklemiş, darbe olarak kabul etmemiştir. Çünkü kendi ürünüdür. Mali'deki darbe de böyledir. Sahel Bölgesi Özel Elçisi, darbe olup olmadığını araştırmak için yasal bir inceleme yapacaklarını söyledi! Bu da darbenin arkasında Amerika'nın olduğunu gösteriyor. 21 Ağustos 2020'de El Cezire sitesinin, "Amerika, Keita'ya karşı darbeye önderlik eden bazı subaylar da dâhil olmak üzere Malili askerleri düzenli olarak eğitiyor." şeklindeki ifadeleri de bunu doğruluyor. Darbe liderleri, Amerika'nın eğittiği ve ajan olarak devşirdiği kişilerdir. 2012 darbesinde de benzer durum söz konusudur. Bunu 24 Mart 2012 tarihinde yayınladığımız soru cevapta belirttik: "Zira el-Asr internet sitesi 24.03.2012'de, meşhur Amerikalı kaynaklardan isminin basına verilmemesini talep eden Amerikalı bir diplomatın şu şekilde bir açıklamada bulunduğunu nakletmiştir: "Darbe lideri Yüzbaşı Amadou "Ahmadou" Haya Sanogo, Amerika Birleşik Devletleri'nde terörle mücadele etmek amacıyla askeri eğitim almak için Amerikan Büyükelçiliği tarafından elit subaylar arasından seçilmiştir." Ve şöyle eklemiştir: "Sanogo, bir takım özel görevler için birçok kez Amerika'ya seyahate gitmiştir..." Amerika, Avrupalıları kovmak, yerlerine geçmek ve böylece ülkenin sömürsünde yalnız kalmak için darbeler yoluyla 2012'de attığı adımın aynısını attı. Ama bu sefer öncekinden daha iyi odaklanmış olabilir. Zira Fransız yanlısı siyasi ortama karşılık siyasi partiler, sivil toplum örgütleri içinde bir siyasi ortam oluşturmaya başladı.

5- Mali'de nüfuz sahibi Fransa, tepki verdi, olayı şiddetle kınadı, adeta çıldırdı. Fransa Cumhurbaşkanlığı'ndan yapılan açıklamada, "Cumhurbaşkanı Macron durumu yakından takip ediyor ve mevcut isyan girişimini kınıyor." denildi. [18.08.2020 AFP] Fransa Dışişleri Bakanı Le Drian yaptığı

açıklamada, "Fransa, bu tehlikeli olayı en güçlü ifadelerle kınıyor" şeklinde konuştu. [19.08.2020 El Hurra] Macron, 20 Ağustos 2020'de Mali'deki gelişmeleri görüşmek üzere Almanya Başbakanı Merkel ile yaptığı görüşmede "Fransa ve Almanya Mali'deki darbeyi kınıyor ve ülkenin olabildiğince kısa sürede sivil yönetime geri dönmelerini istiyor. Sahel bölgesinde İslamcı militanların işlediği şiddet eylemlerine karşı dikkati dağıtacak hiçbir şey olmamalıdır." dedi. Fransa Savunma Bakanı Florence Parly de Twitter adresinden yaptığı paylaşımda, "Fransa, iki gün önce askeri darbe ile ülke Cumhurbaşkanının devrilmesine rağmen militanlara karşı Mali'deki askeri operasyonlarını sürdürecektir..." ifadelerini kullandı. [20.08.2020 Reuters] Bu açıklamalar, Fransa'nın darbeden ne kadar endişe duyduğunu gösteriyor. Bu, darbenin Fransa'nın Mali'deki etkisini hedef aldığını doğruluyor. Fransa, Mali ve komşu ülkelerin zenginliklerini yağmalıyor. Oralar nadir bulunan devasa mineral kaynaklara sahip zenginlik ülkeleridir. Fransa, Batı Afrika'daki etkisini korumak için Mali'yi önemli bir stratejik konum olarak görüyor. Zira Mali, Sahel ülkeleri ile birlikte tek bir bölgeyi oluşturuyor. Eğer Fransa, birinden çıkarılırsa, yayılma etkisi diğerine etki ulaşabilir. Fransa, 5100 civarındaki askeri varlığını Avrupa birlikleri ile destekliyor. Almanya'dan destek görüyor. Almanya, Fransa'nın yanı sıra sözde Barkhan operasyonu adı altında yaklaşık 1.100 asker ile katılım sağlıyor. Fransa, Ortak Afrika Gücü'nü finanse etmek için BAE dâhil olmak üzere Körfez ülkelerinin kapısını çaldı. İngiltere, yaklaşık 250 asker ve üç helikopter, Avrupa Birliği de yaklaşık 620 asker ile katılım sağlıyor. Amerika, Barkhan Gücü'ne para ve ekipman desteği vermeyi reddediyor. İnsansız hava araçları sayesinde istihbarat ve gözetime katkıda bulunduğunu söylüyor.

6- Afrika Birliği ve ECOWAS Mali'deki askeri darbeyi kınadı. Afrika Birliği Komisyonu Başkanı Moussa Faki Mahamat Twitter'de yaptığı paylaşımda, "Cumhurbaşkanı İbrahim Keita'nın, Başbakanın ve Mali hükümetinin diğer üyelerinin tutuklanmasını şiddetle kınıyorum ve derhal serbest bırakılmalarını istiyorum." ifadelerini kullandı. 15 ülkeden oluşan Batı Afrika ülkeleri Ekonomik Topluluğu (ECOWAS), Mali ile sınırlarını kapatma kararı aldığını, 15 üyesi ile Mali arasında tüm finansal alışverişlerin askıya alındığını ve karar organlarından Mali'yi çıkardığını açıkladı. 22 Ağustos 2020'de bu gruptan bir heyet Mali'ye bir ziyaret gerçekleştirdi ve darbenin liderleriyle bir araya geldi. Görüşmenin bir buçuk saat sürmesi bekleniyordu, ancak sadece 20 dakika sürdü. Bu, haber ajanslarının bildirdiğine göre Keita ve hükümetine iktidarı geri vermeye darbe liderlerini ikna etmek için gelen bu grubun misyonunun fiyaskoya uğradığını gösteriyor. Ancak, darbe liderleri bunu reddetti ve darbe konusunda ısrar ettiler ve grubun delegasyonu ile müzakerelerin geçiş süresi boyunca sürebileceğini belirttiler. Bilindiği gibi Afrika Birliği ve ECOWAS'ta Avrupa ajanları ağırlıktadır, özellikle de Batı Afrika'da.

7- Özetle, Amerika, Afrika'da, Mali dâhil olmak üzere özellikle Müslüman ülkelerde, Avrupa ile özellikle de Fransa ve İngiltere ile çekişiyor. Mali, bir İslam ülkesidir. Sömürgeciler, nüfuzlarını yaymak ve böylece zenginliklerini yağmalayabilmek için birbirleri çatışıyorlar. Fransa şu anda aslan payına sahip. Yine sömürgeciler, Batı Afrika'daki stratejik konumu nedeniyle Mali üzerinde kıyasıya çekişiyorlar. Mali, Sahel ülkeleri ile birlikte tek bir bölgedir. Müslüman halkı, yoksulluk, sefalet ve hastalık içinde kıvrılırken, aşağılık ajan yöneticiler, çarpık bir koltuk uğrunda sömürgeciye istediğini temin ediyorlar. Mali, sömürgeciliğe maruz kalabilecek savunmasız bir ülkedir. Onu sömürgecilerin istilasından koruyacak Müslüman bir güç yok. Sömürgeciler, sudan bahaneler ile doğrudan askeri müdahalede bulunmak için kararlar çıkartıyorlar. İstilaslarına karşı koymak ve unutamayacakları bir ders vermek için Allah'ın izniyle beklenen Raşidi Hilafet gibi İslami bir güç yok. Dolayısıyla bu devleti kurmak için çalışmak, en önemli farzlardan biridir. Rasûlullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem şöyle buyurdu:

وَإِنَّمَا الْإِمَامُ جُنَّةٌ يُقَاتَلُ مِنْ وَرَائِهِ وَيُنْفَى بِهِ **"İmam ancak bir kalkandır. Arkasında savaştır ve onunla korunulur."** [Müslim]